

Družba v času epidemije

Sto ur po prvem primeru okužbe s COVID-19 v Sloveniji: zaupanje in zaznana verodostojnost virov informacij ter čustveni odzivi

Kaja Hacin Beyazoglu, Katarina Babnik in Žan Lep

Oddelek za psihologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

Kontakt: kaja.hacin@ff.uni-lj.si

- Kot najbolj verodostojne so bile ocenjene informacije, ki so jih dajali znanstveniki in zdravniki; sledijo predstavniki NIJZ in ZZS.
- NIJZ so ljudje zaznavali bližje politiki kot drugim strokovnjakom s področja zdravja.
- Udeleženci, ki so informacije strokovnjakov (zdravnikov, znanstvenikov in predstavnikov ZZS) zaznali kot bolj verodostojne, so bili manj zaskrbljeni in jih je bilo manj strah okužbe, možnosti za omejitve širjenja bolezni pa so se jim zdele večje.
- Pomembno je, da so v komuniciranje z javnostjo med epidemijo vključeni strokovnjaki s področij, relevantnih za obvladovanje epidemije in odzivov splošne populacije nanjo.

Povzetek

V raziskavi smo preučevali zaupanje in zaznano verodostojnost različnih virov informacij ter različne vidike zaznav in čustvenih odzivov ljudi v dneh po prvem uradno potrjenem primeru COVID-19 v Sloveniji. V raziskavi je sodelovalo 1718 oseb. Zbiranje podatkov smo začeli 48 ur po prvem uradno potrjenem primeru, potekalo pa je s spletno anketo. Rezultati so pokazali, da ljudje najbolj zaupajo informacijam, prejetim od zdravnikov in znanstvenikov, in jih ocenjujejo kot najbolj verodostojne, medtem ko sta bila zaupanje politiki in verodostojnost informacij, ki jih dajejo politiki, ocenjena razmeroma nizko. Zaupanje virom informacij in zaznana verodostojnost informacij o COVID-19 sta se povezovala z zaznavami in čustvenimi odzivi sodelujočih v raziskavi. Oblikovani so nekateri predlogi za komunikacijo z javnostjo v času epidemij.

Ključne besede: verodostojnost informacij, zaupanje virom informacij, čustveni odzivi, zaskrbljenost in strah pred okužbo, prvi primer COVID-19

Uvod

Četrtega marca 2020 je bil v Sloveniji uradno dokumentiran prvi primer COVID-19. Sledila je prva večja epidemija v Sloveniji v zgodovini samostojne države. Ljudje so se soočili z novo in nepoznano izredno situacijo, da bi lahko sledili uradnim ukrepom in smernicam za preprečevanje širitve COVID-19, pa so morali prilagoditi način življenja.

Ugotovitve tujih raziskav (npr. Cheng in Cheung, 2005; Leung idr., 2003), ki so bile izvedene med epidemijama SARS-a in H1N1 (»prašičje gripe«), kažejo, da epidemije nalezljivih bolezni povzročajo stres ne le zaradi strahu pred okužbo, temveč tudi zaradi nujnosti hitre spremembe ustaljenih vedenjskih vzorcev v vsakdanjem življenju. Celotna situacija je lahko za posameznike čustveno zelo obremenjujoča; strah, zaskrbljenost in anksioznost pa narastejo hitro po začetku epidemije (Cheng in Cheung, 2005; Wang idr., 2020).

Pretekle raziskave (npr. Etingen idr., 2013; Sandman, 2009; Xiao idr., 2015) kažejo, da imajo ključno vlogo pri obvladovanju negativnih čustev ter upoštevanju

uradnih navodil in smernic mediji, oziroma natančneje, značilnosti informacij in virov informacij, ki jih ljudje spremljajo. Senzacionalistično poročanje o dogajanju lahko pri ljudeh povečuje anksioznost (Van den Bulck in Custers, 2009). Informacije, ki jih ljudje zaznavajo kot verodostojne, in viri informacij, ki jim zaupajo, pa imajo pozitivne učinke na njihovo samozaščitno vedenje ter lahko zmanjšujejo zaskrbljenost ljudi (Cheung in Tse, 2008; Etingen idr., 2013). Pri tem naj bi ljudje med epidemijo najbolj zaupali informacijam, ki jih dajejo strokovnjaki (tj. zdravniki, znanstveniki), manj pa zaupajo predstavnikom politike (npr. King idr., 2018; Teasdale in Yardley, 2011). Raziskava, izvedena v času epidemije H1N1 v Švici (Bangerter idr., 2012), je pokazala, da je bilo ob začetku epidemije zaupanje ljudi v politiko na nizki ravni, med epidemijo pa se je še manjšalo.

Pri upoštevanju vloge informacij pri čustvenih odzivih in vedenju, povezanih z zdravjem, ni pomembno le splošno zaupanje ljudi različnim virom informacij, temveč tudi zaznana verodostojnost informacij, ki jih ljudje prejemajo. Različni avtorji sicer predpostavljajo, da med zaupanjem virom informacij in zaznano verodostojnostjo informacij obstaja pomembna povezava, vendar odnos med njima opredeljujejo različno (npr. Ebert, 2009; Sbaffi in Rowley, 2017). V pričujočo raziskavo smo zato vključili oba konstrukta, in sicer splošno zaupanje posameznim institucijam in medijem ter zaznano verodostojnost informacij o COVID-19, ki so jih ljudje prejemali od teh institucij in medijev.

13

Namen raziskave je bil preučiti zaznave in čustvene odzive ljudi na prvi ugotovljeni primer COVID-19 v Sloveniji. Z raziskavo smo želeli pridobiti vpogled v to, kakšen je odnos Slovencev do različnih virov informacij in kako se ti povezujejo z zaznavami in čustvenimi odzivi na specifično situacijo. Pri tem nas je zanimal predvsem prvi odziv ljudi na pojav nalezljive bolezni, saj je ključen za nadaljnji potek epidemije v družbi (Jones in Salathé, 2009). Ker je nadaljnji potek epidemije pod vplivom kompleksnih interakcij med epidemiološkim okoljem ter kognitivnimi, čustvenimi in vedenjskimi odzivi ljudi (Raud idr., 2019), je raziskava potekala v razmeroma kratkem obdobju; zbiranje smo začeli 48 ur po prvem uradno dokumentiranem primeru COVID-19 in ga zaključili po dveh dneh, pred prvimi uradnimi vladnimi ukrepi.

Metoda

V prečni študiji je sodelovalo 1718 oseb (81,7 % žensk), starih med 18 in 81 let ($M = 37,95$, $SD = 13,76$), iz vseh statističnih regij Republike Slovenije.

Udeleženci so bili nekoliko višje izobraženi in mlajši v primerjavi s populacijo Slovenije (SURS, 2020a, b).

Zbiranje podatkov se je začelo v 48 urah po prvem potrjenem primeru COVID-19 v Sloveniji in je trajalo dva dni. Potekalo je prek spletne ankete. V raziskavi smo ocenjevali zaznave in čustvene odzive udeležencev v povezavi z epidemijo COVID-19, njihovo zaupanje različnim virom informacij in verodostojnost, ki jim jo pripisujejo.

Za ocenjevanje različnih vidikov zaznav in čustvenih odzivov smo uporabili pet postavk, pri katerih so udeleženci na šeststopenjski lestvici ocenili stopnjo zaskrbljenosti in strahu pred okužbo, zaznano resnost bolezni, zaznano možnost omejitve širjenja in pogostost razmišljanja o bolezni pred prvim primerom COVID-19 v Sloveniji in po njem. Ker je šlo za prečno študijo, so udeleženci odgovore za čas pred prvim primerom COVID-19 podali retrospektivno. Primer vprašanja za stopnjo zaskrbljenosti se je glasil: *Kako zaskrbljeni ste (bili) glede novega koronavirusa: a) pred pojavom v Sloveniji; b) danes?* Nanj so udeleženci odgovarjali na lestvici od 1 – *sploh nisem (bil) zaskrbljen* do 6 – *zelo sem (bil) zaskrbljen*.

14

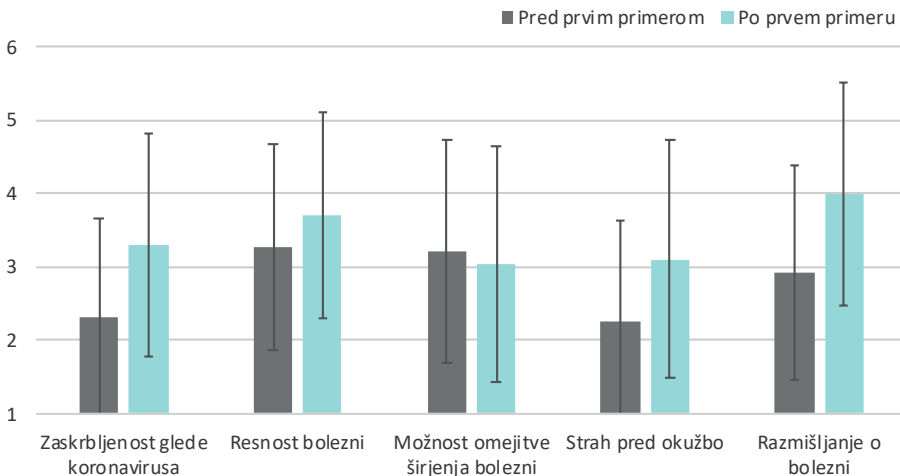
Pri ocenjevanju splošnega zaupanja v različne vire informacij so udeleženci na petstopenjski lestvici ocenili, koliko zaupajo različnim poklicem in institucijam v splošnem (ocena 1 je pomenila *sploh ne zaupam*, ocena 5 pa *povsem zaupam*). Vključeni so bili: politika, Ministrstvo za zdravje (MZ), Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ), zdravstveni sistem v celoti, osebni zdravniki, znanstveniki, tradicionalni mediji (televizija, radio, časopisi) in družbena omrežja. Podobno so udeleženci na petstopenjski lestvici ocenili verodostojnost informacij o COVID-19 (ocena 1 je pomenila *sploh ne verodostojne*, ocena 5 pa *povsem verodostojne*), kadar jih po medijih posredujejo predstavniki različnih poklicev in institucij. Pri tem smo vključili predstavnike poklicev in institucij, ki so se takrat tudi dejansko pojavljali v medijih: predstavnike MZ, predstavnike NIJZ, predstavnike zdravniške zbornice (ZZS), zdravnike (npr. kot gost v informativni oddaji), znanstvenike in novinarje (npr. voditelj informativne oddaje, poročevalec s terena).

Rezultati z razpravo

Prvo raziskovalno vprašanje se je nanašalo na zaznave in čustvene odzive na prvi dokumentirani primer COVID-19 v Sloveniji. Rezultati so pokazali, da so bili udeleženci relativno nezaskrbljeni ($M = 2,31$, $SD = 1,36$), prav tako so poročali

o nizki stopnji strahu pred okužbo ($M = 2,27$, $SD = 1,37$) pred prvim potrjenim primerom (glej sliko 1). Iz slike 1 je tudi razvidno, da so se zaznave in čustveni odzivi udeležencev spremenili že v nekaj dneh po prvem uradno potrjenem primeru. Udeleženci so bili po prvem primeru COVID-19 bolj zaskrbljeni glede virusa, bolj jih je bilo strah okužbe, več časa so razmišljali o bolezni, resnost bolezni so ocenjevali kot večjo, možnost omejitve širjenja bolezni pa kot manjšo. Navedeno se sklada s predhodnimi raziskavami (npr. Cheng in Cheung, 2005; Wang idr., 2020), ki so ugotovile, da negativna čustva narastejo izredno hitro po začetku epidemije, samo stopnjevanje dogajanja pa še nadalje vpliva na čustveno doživljanje situacije. Do konca zbiranja podatkov je bilo v Sloveniji dokumentiranih 16 primerov COVID-19, naslednji dan pa so sledili prvi uradni ukrepi – sestel se je Svet za nacionalno varnost, dve univerzi sta prekinili študijski proces itd.

Analiza odgovorov udeležencev na vprašanje, koliko v splošnem zaupajo različnim virom informacij, je pokazala, da ljudje najbolj zaupajo znanstvenikom in osebnim zdravnikom, sledita pa NIJZ in zdravstveni sistem kot celota (glej sliko 2). Najmanj ljudje zaupajo politikom, in to manj kot družbenim omrežjem. Podobno so pokazali tudi odgovori udeležencev, ki so se navezovali na zaznano verodostojnost informacij, ki jih prek medijev o COVID-19 prejema iz različnih virov (glej sliko 3). Kot najbolj verodostojne so udeleženci ocenili informacije, ki so jim jih dajali znanstveniki in zdravniki. Sledijo predstavniki NIJZ in predstavniki ZZS. Verodostojnost informacij, ki so jih ljudje prejeli od predstavnikov MZ, pa je bila ocenjena razmeroma nizko. Manjšo verodostojnost

Slika 1. Primerjave zaznav in čustvenih odzivov ljudi pred prvim potrjenim primerom COVID-19 v Sloveniji in po njem.

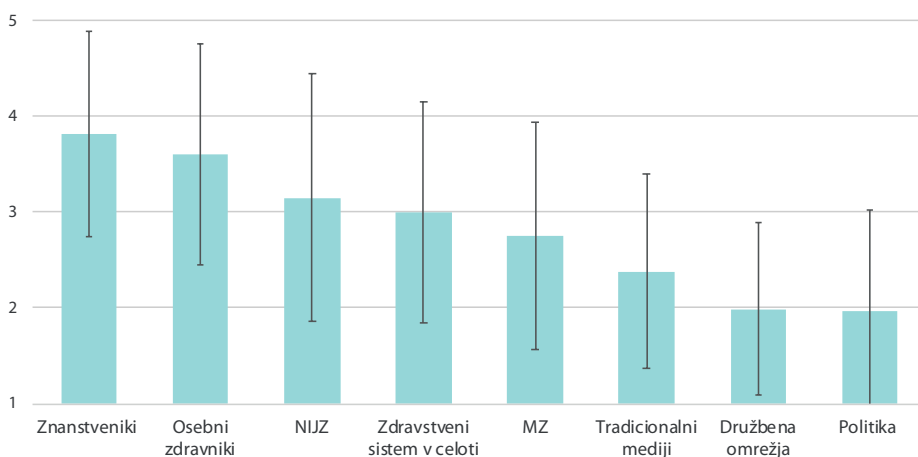
informacij so udeleženci ocenili le še pri novinarjih. Rezultati naše raziskave se tako skladajo z rezultati predhodnih raziskav, ki so ugotovile, da med epidemijami ljudje najbolj zaupajo zdravnikom (King idr., 2018), zaupanje politikom pa je razmeroma majhno (npr. Bangerter idr., 2012; Teasdale in Yardley, 2011).

V naslednjem koraku nas je zanimalo, ali lahko splošno zaupanje ljudi različnim institucijam in medijem ter zaznano verodostojnost informacij, ki jih dajejo različni predstavniki, pojasnimo z zaznanimi skupnimi latentnimi pomeni, ki jih udeleženci pripisujejo različnim virom informacij. Da bi preučili, kako ljudje subjektivno razvrščajo različne vire informacij (oz. zaznavajo podobnost med njimi), smo izvedli eksploratorno faktorsko analizo (EFA) s polovico udeležencev in dobljene rezultate potrdili z izvedbo konfirmatorne faktorske analize (CFA) na drugi polovici podatkov.

Za zaupanje ljudi različnim medijem in institucijam so rezultati EFA nakazali trifaktorsko rešitev, ki je pojasnila 59 % variabilnosti podatkov. Trije nakazani faktorji, ki združujejo medije in institucije, ki jih ljudje podobno zaznavajo, so: javne institucije (politika, MZ in NIJZ), strokovnjaki (zdravniki, zdravstveni sistem kot celota in znanstveniki) ter mediji (tradicionalni mediji in družbena omrežja). Ustreznost delitve je podprla tudi CFA (MLR; $\chi^2(16) = 88,96, p < 0,001$, CFI = 0,97, TLI = 0,95, RMSEA = 0,08 (95% CI = 0,06–0,10), SRMR = 0,04).

16

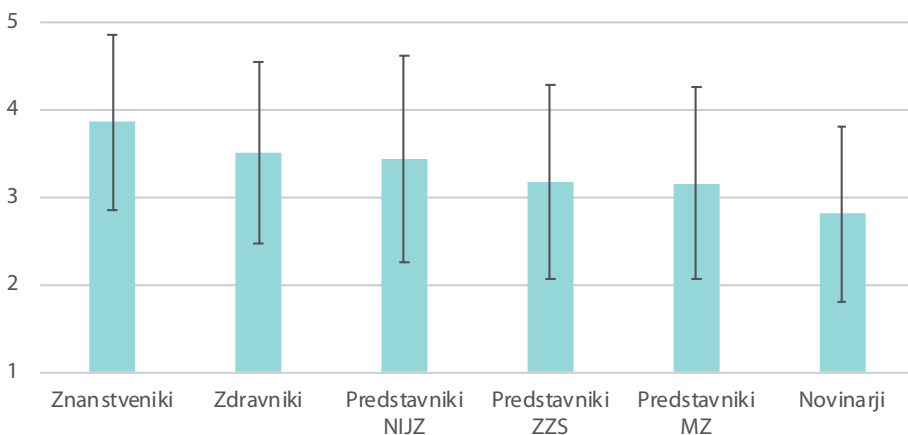
Pri preučevanju verodostojnosti informacij pa je EFA pokazala dva faktorja, ki sta pojasnila 66 % variabilnosti podatkov, in sicer: strokovnjaki (zdravniki, znanstveniki in predstavniki ZZS) ter uradniki in drugi poklici (predstavniki MZ,

Slika 2. Povprečne ocene in standardni odklon splošnega zaupanja v različne vire informacij.

predstavniki NIJZ in novinarji). Tudi tu je CFA podprla ustreznost nakazanega modela oziroma delitve (MLR; $\chi^2(7) = 40,54$, $p < 0,001$, CFI = 0,98, TLI = 0,96, RMSEA = 0,09 (95% CI = 0,07–0,12), SRMR = 0,04).

Rezultati faktorskih analiz tako kažejo, da udeleženci z vidika zaupanja različnim virom informacij zaznavajo strokovnjake kot ločene od javnih institucij in medijev. Podobno zaznavajo različne predstavnike, ki jim posredujejo informacije, povezane z epidemijo COVID-19. Pri presojanju verodostojnosti informacij, ki so jih dajali predstavniki različnih ustanov, so namreč rezultati pokazali dve skupini: strokovnjake in uradnike (in druge poklice, npr. novinarje). Pri tem so bili v skupino strokovnjakov razvrščeni zdravniki, znanstveniki in predstavniki ZZS. V skupino uradnikov pa so bili razvrščeni predstavniki MZ in predstavniki NIJZ ter novinarji. Navedeno bi lahko bilo problematično predvsem z vidika položaja NIJZ, saj ga ljudje glede na naše rezultate zaznavajo bližje politiki kot drugim strokovnjakom s področja zdravja (npr. zdravnikom, znanstvenikom). Zaposleni na NIJZ so v večini strokovnjaki s svojih področij, pretežno ravno s področij, povezanih z javnim zdravjem, tudi s področja epidemiologije. Hkrati pa udeleženci raziskave predstavnikov NIJZ ne zaznavajo podobno kot drugih strokovnjakov z zdravjem povezanih strok, NIJZ pa zaznavajo kot ustanovo z značilnostmi, ki so bolj podobne značilnostim politične kakor strokovne institucije. V primerjavi s politiko so sicer udeleženci splošno zaupanje v NIJZ in verodostojnost informacij, ki so jih dajali predstavniki NIJZ, ocenili višje. Vseeno pa bi se lahko zaznave ljudi, ki postavljajo NIJZ bližje politiki kot strokovnjakom s področja zdravja, odražale v odločitvah in vedenju ljudi – na primer, koliko bodo upoštevali priporočila, ki jih posreduje NIJZ. E. Teasdale

Slika 3. Povprečne ocene in standardni odklon zaznane verodostojnosti informacij, povezanih s COVID-19 in prejetih iz različnih virov.

in L. Yardley (2011) sta namreč ugotovili, da so bili ljudje med epidemijo H1N1 skeptični do priporočil politike ter so pogosto izražali dvome o njihovi primernosti in učinkovitosti. Poudarjanje strokovne vloge NIJZ pri oblikovanju priporočil in izpostavljanje zaposlenih kot strokovnjakov na različnih področjih, povezanih z zdravjem, bi tako lahko pripomoglo k ustreznemu preoblikovanju zaznav ljudi.

Poleg tega nas je zanimalo, kako se splošno zaupanje v vire informacij in ocenjena verodostojnost prejetih informacij povezuje z zaznavami in čustvenimi odzivi ljudi, povezanimi z epidemijo COVID-19. Rezultati kažejo, da prihaja do pomembnih, vendar nizkih povezav med splošnim zaupanjem in verodostojnostjo informacij ter zaznavami in čustvenimi odzivi ljudi (glej tabelo 1).

Splošno zaupanje tako javnim institucijam (politiki, MZ in NIJZ) kakor strokovnjakom (zdravnikom, zdravstvenemu sistemu kot celoti in znanstvenikom) je bilo povezano z nižjo zaskrbljenostjo nad situacijo in z nižjim strahom pred okužbo. Hkrati so udeleženci, ki so bolj zaupali javnim institucijam in strokovnjakom, višje ocenjevali možnost omejitve širjenja COVID-19. Nasprotno se je večje zaupanje medijem (tradicionalnim medijem in družbenim omrežjem) povezovalo z intenzivnejšo zaskrbljenostjo, strahom pred okužbo, ocena resnosti bolezni je bila višja, hkrati pa so ljudje, ki so bolj zaupali medijem, tudi več razmišljali o sami bolezni. Navedeno bi lahko deloma pojasnili z naravo informacij, ki so jih ljudje dobivali iz različnih virov ob začetku epidemije COVID-19 v Sloveniji. Predstavniki javnih institucij in zdravstvene stroke so se v svoji komunikaciji osredotočili predvsem na ukrepe in načine omejevanja širitve, zaupanje v te vire informacij pa bi tako lahko vodilo v nižjo zaskrbljenost in višjo oceno možnosti omejevanja širjenja bolezni. Tudi predhodne raziskave namreč kažejo, da se na primer večje zaupanje zdravnikom povezuje z nižjima strahom in anksioznostjo (Cheung in Tse, 2008). Medtem pa so mediji že od januarja 2020 z vse večjo intenzivnostjo in pogostostjo poročali o situaciji, povezani s pandemijo po svetu, v obdobju pred našim zbiranjem podatkov pa je bilo veliko medijskega poročanja namenjenega situaciji v Italiji in njeni resnosti. Ljudje, ki bolj zaupajo medijem, bi zaradi intenzivnega poročanja tako lahko bili bolj zaskrbljeni in bi jih bilo bolj strah okužbe ter bi v splošnem pogosteje razmišljali o bolezni (Van den Bulck in Custers, 2009).

Podobno kažejo rezultati o zaznani verodostojnosti informacij o COVID-19, ki so jih udeleženci prejeli iz različnih virov informacij. Tisti, ki so informacije, prejete od strokovnjakov (zdravnikov, znanstvenikov in predstavnikov ZZS), zaznali kot bolj verodostojne, so bili manj zaskrbljeni in jih je bilo manj strah okužbe, možnost za omejitve širjenja bolezni pa se jim je zdela večja. Zaznana

Tabela 1. Povezanosti med zaznavami in čustvenimi odzivi udeležencev s splošnim zaupanjem različnim virom informacij in zaznana verodostojnostjo prejetih informacij.

	Zaupanje virom informacij			Verodostojnost informacij	
	Javne institucije	Strok.	Mediji	Strok.	Uradniki
1. Zaskrbljenost	-0,14*	-0,09*	0,22*	-0,09*	-0,03
2. Resnost bolezni	-0,11*	-0,03	0,24*	-0,04	-0,01
3. Možnost omejitve	0,17*	0,13*	0,05	0,12*	0,15*
4. Strah pred okužbo	-0,14*	-0,10*	0,20*	-0,11*	-0,05
5. Razmišljanje o bolezni	-0,08*	-0,03	0,21*	0,01	0,04

Opomba. Strok. – strokovnjaki. * $p < 0,01$

verodostojnost informacij, ki so jih dajali drugi uradniki in govorci (predstavniki MZ, predstavniki NIJZ in novinarji), se je sicer povezovala z višje ocenjenimi možnostmi omejitve širjenja bolezni, vendar so bile povezave z zaskrbljenostjo udeležencev in njihovim strahom pred okužbo nižje ter statistično nepomembne. Kot je razvidno iz tabele 1, je bila moč povezav med zaupanjem in zaznana verodostojnostjo informacij ter zaznavami in čustvenimi odzivi udeležencev majhna, kar nakazuje, da so na odzive ljudi na epidemijo sovplivali različni drugi dejavniki.

Sklepi

Pretiran strah lahko vodi v zmanjšano mobilizacijo ljudi, ki je med epidemijami pomembna, saj morajo ljudje slediti ukrepom in priporočilom za omejitev širjenja bolezni (Sherlaw in Raude, 2013). Glede na rezultate naše raziskave je pomembno, da so v komuniciranje z javnostjo med epidemijo vključeni strokovnjaki s področja zdravstva (ki so kot taki tudi predstavljeni splošni javnosti), saj so informacije, ki jih dajejo, zaznane kot najbolj verodostojne, hkrati pa se povezujejo z nižjo zaskrbljenostjo in strahom pred okužbo. Podoben učinek ima sicer tudi splošno zaupanje v javne institucije, vendar je treba poudariti, da je zaupanje predstavnikom politike, ki so se na podlagi zaznav udeležencev razvrstili v faktor javnih institucij, podobno kot v drugih raziskavah (npr. Bangeter idr., 2012; King idr., 2018) razmeroma nizko. Raziskava potrjuje pomen zaznane verodostojnosti informacij in splošnega zaupanja v vire informacij in institucije. Ustvarjanje tega zaupanja pa je dolgotrajen proces in se ne zgradi zgolj v specifični situaciji, kot je epidemija COVID-19. Z vidika učinkovite

komunikacije z javnostjo je pomembno zagotavljanje in vzdrževanje visoke ravni zaupanja splošne javnosti v institucije ter zagotavljanje zaznavanja teh kot strokovnih teles.

Ena od pomanjkljivosti naše raziskave bi lahko bila pristranskost vzorca. V raziskavi je sodelovalo razmeroma veliko ljudi, ki pa so bili nekoliko mlajši in višje izobraženi kot populacija Slovenije (SURS, 2020a, b). Ker so bili podatki zbrani s spletno anketo, bi to lahko pomenilo, da nam v vzorec ni uspelo zajeti starostnikov, ti pa so bili z vidika okužbe ena najbolj ogroženih skupin. Poleg tega je treba rezultate razumeti v okviru takratnih okoliščin. Od našega zbiranja podatkov se je v Sloveniji zamenjala celotna vlada in vodilni v nekaterih ključnih institucijah; ocena splošnega zaupanja ljudi do teh institucij in zaznana verodostojnost informacij, ki jih od teh institucij prejemo, bi zato lahko bili danes drugačni. Kot ugotavljajo Sibley idr. (2020), pa na spremembo v stopnji zaupanja do relevantnih institucij lahko vplivajo tudi nadaljnji potek epidemije, sprejeti družbeni ukrepi in stil komuniciranja relevantnih institucij s splošno populacijo.

Reference

20

- Bangerter, A., Krings, F., Mouton, A., Gilles, I., Green, E. G. T. in Clemence, A. (2012). Longitudinal investigation of public trust in institutions relative to the 2009 H1N1 pandemic in Switzerland. *PLoS ONE*, 7(11), članek e49806. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0049806>
- Cheng, C. in Cheung, M. W. L. (2005). Psychological responses to outbreak of severe acute respiratory syndrome: a prospective, multiple time-point study. *Journal of Personality*, 73(1), 261–285. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2004.00310.x>
- Cheung, C. K. in Tse, J. W. (2008). Institutional trust as a determinant of anxiety during the SARS crisis in Hong Kong. *Social Work in Public Health*, 23(5), 41–54. <https://doi.org/10.1080/19371910802053224>
- Ebert, T. A. E. (2009). Facets of trust in relationships – A literature synthesis of highly ranked trust articles. *Journal of Business Market Management*, 3(1), 65–84. <https://doi.org/10.1007/s12087-008-0034-9>
- Etingen, B., LaVela, S. L., Miskevics, S. in Goldstein, B. (2013). Health information during the H1N1 influenza pandemic: did the amount received influence infection prevention behaviors? *Journal of Community Health*, 38(3), 443–450. <https://doi.org/10.1007/s10900-012-9647-8>
- Jones, J. H. in Salathé, M. (2009). Early assessment of anxiety and behavioral response to novel swine-origin influenza A(H1N1). *PLoS ONE*, 4(12), članek e8032. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0008032>
-

- King, C. L., Chow, M. Y., Wiley, K. E. in Leask, J. (2018). Much ado about flu: a mixed methods study of parental perceptions, trust and information seeking in a pandemic. *Influenza and Other Respiratory Viruses*, 12(4), 514–521. <https://doi.org/10.1111/irv.12547>
- Leung, G. M., Lam, T. H., Ho, L. M., Ho, S. Y, Chan, B. H. Y, Wong, I. O. L. in Hedley, A. J. (2003). The impact of community, psychological responses on outbreak control for severe acute respiratory syndrome in Hong Kong. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 57(11), 857–863. <https://doi.org/10.1136/jech.57.11.857>
- Raude, J., MColl, K., Flamand, C. in Apostolidis, T. (2019). Understanding health behaviour changes in response to outbreaks: findings from a longitudinal study of a large epidemic of mosquito-borne disease. *Social Science & Medicine*, 230, 184–193. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2019.04.009>
- Sandman, P. M. (2009). Pandemics: good hygiene is not enough. *Nature*, 459, 322–323. <https://doi.org/10.1038/459322a>
- Sbaffi, L. in Rowley, J. (2017). Trust and credibility in web-based health information: a review and agenda for future research. *Journal of Medical Internet Research*, 19(6), članek e218. <https://doi.org/10.2196/jmir.7579>
- Sherlaw, W. in Raude, J. (2013). Why the French did not choose to panic: a dynamic analysis of the public response to the influenza pandemic. *Sociology of Health & Illness*, 35(2), 332–344. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9566.2012.01525.x>
- Sibley, C. G., Greaves, L. M., Satherley, N., Wilson, M. S., Overall, N. C., Lee, C. H. J., Milojevic, P., Bulbulia, J., Osborne, D., Milfont, T. L., Houkamau, C. A., Duck, I. M., Vickers-Jones, R. in Barlow, F. K. (2020). Effects of the COVID-19 pandemic and nationwide lockdown on trust, attitudes toward government, and well-being. *American Psychologist*, 75(5), 618–630. <https://doi.org/10.1037/amp0000662>
- SURS (2020a). Prebivalstvo, staro 15 ali več let, po statusu aktivnosti, spolu in izobrazbi, statistične regije, Slovenija, letno (ID tabele: 05G3012). Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno s https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/10_Dem_soc/10_Dem_soc__05_prebivalstvo__20_soc_ekon_preb__03_05G30_aktivnost/05G3012S.px/
- SURS (2020b). Prebivalstvo - izbrani kazalniki, kohezijski regiji, Slovenija, polletno (ID tabele: 05C1006). Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno s https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/10_Dem_soc/10_Dem_soc__05_prebivalstvo__10_stevilo_preb__05_05C10_prebivalstvo_kohez/05C1006S.px/
- Teasdale, E. in Yardley, L. (2011). Understanding responses to government health recommendations: public perceptions of government advice for managing the H1N1 (swine flu) influenza pandemic. *Patient Education and Counseling*, 85(3), 413–418. <https://doi.org/10.1016/j.pec.2010.12.026>

- Van den Bulck, J. in Custers, K. (2009). Television exposure is related to fear of avian flu, an ecological study across 23 member states of the European Union. *European Journal of Public Health*, 19(4), 370–374. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckp061>
- Wang, H., Xia, Q., Xiong, Z., Li, Z., Xiang, W., Yuan, Y., Liu, Y. in Li, Z. (2020). The psychological distress and coping styles in the early stages of the 2019 coronavirus disease (COVID-19) epidemic in the general mainland Chinese population: A web-based survey. *PloS ONE*, 15(5), članek e0233410. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0233410>
- Xiao, Y., Tang, S., in Wu, J. (2015). Media impact switching surface during an infectious disease outbreak. *Scientific Reports*, 5, članek 7838. <https://doi.org/10.1038/srep0783807838>

Abstract

22 The aim of the study was to examine the trust and perceived credibility of different sources of information, as well as different aspects of perceptions and emotional responses after the first case of COVID-19 was confirmed in Slovenia. The study involved 1,718 participants. Data were collected with an online questionnaire within 48 hours after the first confirmed case of COVID-19. The results showed that information received from scientists and medical professionals is perceived as the most credible, and that people tend to trust these representatives the most. The trust placed by participants in politics and the credibility of information it provided was relatively low. We found a correlation between trust and perceived credibility of the information about COVID-19 and the participants' perceptions and emotional responses to the situation. In line with this, we have proposed some recommendations for communication with the general public in times of epidemics.

Keywords: credibility of information, trust in informational sources, emotional responses, concern and fear of contracting the disease, first case of COVID-19
